



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia  
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,  
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

**Canisius, Heinrich**

**Coloniae Agrippinae, 1662**

Carolus V. Imperator, in Reformatione politica, Augustæ anno Dom. 1530.  
sub eodem tit.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

dimendo uti debeat. Statuentes item, ordina-  
tes, & volentes, ut si ab hinc post publicationem  
factam, aliqua redemptio facta fuerit, quæ hujus

formæ defectum patiat, ea omninò infirma &  
irrita sit.

*Notatio.*

**H**Ac Maximiliani I. Constitutione usura  
omnes abrogantur, & è contrà emptio  
censuum sive reddituum annuorum admitti-  
tur cum pacto redimendi. Quæ autem formæ hæc  
redemptio fieri debeat, committitur arbitrio ju-  
dicum provincialium. Nec enim antè à Jure ulla  
de hac re forma prodita erat. Nam quæ in Ex-

travagantibus Martini V. & Calixti III supra re-  
citaris conditiones traduntur, ex loco formæ  
non sunt, sed ita ex facto propositæ fuerunt: do-  
nec longè post Pius V. certam formam annui cen-  
sus emendi & redimendi induxerit. De quibus  
antè egimus.

*Carolus V. Imperator, in Reformatione politica, Augusta anno Dom. 1550. sub eodem tit.*

**E**T si quidem nobis relatum est, hætenus in  
Romano Imperio diversos usurarios con-  
tractus celebrari, qui non solum incon-  
venienter, sed & minus Christianè contra Deum, &  
jus usurpati sunt, & quotidie exercentur. *Vi his  
sequentibus casibus:* Nempe, quòd quidam sum-  
mam pecuniæ, veluti 800 florenorum mutuo  
dent; & tamen in literis emptionis plus quam  
mille florenos inferi curent, quòd ipsi ultra qui-  
cunq; in singula centum, census nomine pendan-  
tur, & in redimendo amplius quàm fuerit summa  
capitalis, consequantur.

Similiter & alii sunt, qui ob parvam temporis  
moram, quæ in solvendo cessatum est, interesse  
immoderatum exigant, & augendo in ipsam for-  
tem impudent, & convellant.

Item alii sunt, qui frumentum, equos, pannum  
& similes merces titulo venditionis æstimant  
plurimi, quantum fieri potest, ac proinde eo ip-  
so notabilem usuram contrahunt, ut cuiusvis no-  
tum est.

Item quidam sunt, qui pecuniam quidem mu-  
tuent, & recipiant in singulos centenos certi  
quid, sed præterea teneatur mutuarius certas  
operas suas, ad quas aliàs non tenebatur, ipsis ad-  
dicere, neque eas denegare aut revocare audeat vel  
poteat absq; præsentis solutione summæ capitalis.

Item quidam sunt, qui pro pecunia argentea  
mutuò data sibi in instrumento curent monetam  
auream inscribi.

Item, quòd aliqui sunt, qui quidem mutant  
pecuniam, nullà è contrà constitutâ pecuniâ nu-  
merata, sed merce quadam in se magni valoris,  
sed viliori pretio æstimata, qua ereditor & sum-  
mæ capitalem suam & magnum commodum  
etiam duplo vel triplo majus consequatur.

Item aliqui sunt, qui pecuniam suam mutant  
his conditionibus sive pactionibus iniquis, ut  
mutuarius ad quatuor nundinas sequentes, quæ  
ipsi præfixæ sunt, certum centum nominatum  
pendat, vel pecuniam exsolvat, quæ interdum  
transcendit viginti in singula centum.

*Quibus exemplis enumeratis subdit deinde Caro-  
lus V.*

Quia igitur hujusmodi & similes contractus,  
item quia usura in se impia est, jure communi  
scripto, & in ordinatione nostra & Imperii anno  
1500. graviter interdicta: Idcirco nos, adhibito  
consilio, scientia, & assensu, nostri & Sacri Imperii  
Electorum, Principum & Statuum, eandem  
ordinationem ex justa scientia renovamus, &  
confirmamus; statuentes, ordinautes & volen-  
tes, quòd hujusmodi usurarii contractus & con-  
ventiones, omninò & penitus post publicationem  
hujus factam, evitentur & per neminem cuius-  
cumque dignitatis aut status ineantur, aut in u-  
sum recipiantur: præcipiendo insuper iudicibus  
Ecclesiasticis & sæcularibus, ut si quando tales  
usurarii contractus coràm proponantur, decla-  
rent eos invalidos, infirmos & irritos esse: sicut  
& nos quoque hæc, invalidos & irritos declara-  
mus & pronuntiamus, neque executioni man-  
dandos esse. Præterea is, qui talem contractum  
usurarium exercuerit, quartam partem capitalis  
summæ amittet in pœnam Magistratui suo civili  
applicandam. Qui tamen Magistratus si sciens  
id neglexerit, superiore ejus, & hoc item negli-  
gente præfectus Fisci Magistratum in pœnam  
aliquam nominatim, veluti duarum, trium vel  
quatuor marcarum auri puri accusabit & recipiet.

Et

Et quia redemptiones censuum ubique terrarum communitè receptæ sunt, non debent in posterum pro centum capitalis summæ ultra quinque dari & accipi, uti moris est, Item Instru-

mentum redemptionis fieri debet, ut jus redimendi est. Quicquid ultra acceptum vel conventum fuerit, volumus id usuræ loco haberi & estimari, & ut supra dictum est, puniri.

## Notatio.

**C**arolus V. hac Constitutione sua etiam eas species conventionum abrogat, quæ in fraudem usurarum (quæ propriè de jure civili in mutuo, adeoque in pecunia numerata potissimum consistunt) creditores variè effingunt: non attendentes tam de jure divino quàm Canonico quamlibet accessionem rei estimatæ ad sortem principalem, usuræ nomine contineri, juxta illud Christi *Luce 6. Mutuum date, nihil inde sperantes, & causa xi v. quæst. 3. cap. Consuluit 10. Ext. De usuru, cum similibus supra cap. 1. à me citatis. Quod ipse Imperator his multis allatis exemplis docet*

& illustrat: Declarando & hujusmodi contractus esse nullos & irritos; adjectâ quoque pœna in usurarios, amissionis quartæ partis sortis, Magistratui inferendæ.

Alterum quod hac constitutione continetur, est de redemptione census annui, quæ & ipsa emptio census comprehenditur, quamve non vult excedere quincunces, id est, quinque annua pro centum; quod non est in constitutione Maximiliani I. Eadem quoque pœna constituta in transgressorem, quæ antè in usurarium.

*Idem Carolus V. Imp. Augusta anno 1548. sub eodem tit.*

**H**ac constitutione eadem repetit, quæ superiore constitutione sua: nisi quod in penult. §. hujus constitutionis explicatius quædam addat, quod attinet ad redemptionem census sive redditus. Verba ejusdem §. hæc sunt.

Quia verò redemptio census ubique terrarum communitè recepta sit: ideo non nisi centum florenis, quinque floreni annui census, ut consuetum est, emi debent, & renuntiatio ejusdem cen-

sus per viam redemptionis ut redimendi jus est, penes venditorem non emptorem erit, non attempto, quacumque forma ea concepta sit in instrumento. Et si quid ultra datum, acceptum vel tractatum fuerit; Volumus id & alia omnia inconvenientia pacta, sive conventiones, tamquam usurarias & infirmas censeri, haberi, neque per Judicem de eis cognosci, vel pronuntiari, sed magis, ut antè dictum est, puniri oportere.

## Notatio.

**H**ic apertè refellitur eorum error, qui putant, in persona emptoris concipi posse ius redimendi, hoc est, ut emptor possit quandoque vel post certum tempus cogere venditorem ad redimendam censum sive redditum

annuū: cum redemptio non nisi in sola venditoris persona, id est, debitoris permittatur, adiectâ pœna. Similis conditio est in Extravag. Martini V. Calixti III. & Pii V. de quibus supra c. 10.

*Maximilianus II. in Comitibus Spirensibus, anno 1570.*

**I**n priorè constit. sua, paulò ante medium his verbis utitur: Quibus ex causis legitimis contractus fœneratitii (qui semper Imperio magna incommoda & pernitiè attulerunt) iure communi & quibusdam nostri Imperii Recessi-

bus interdicti sint, superfluum est repetere. Quocirca nos iudicio Camerali & Assessoribus præcipimus, in huiusmodi rebus, quod semel statutum est, in ulteriorem deliberationem ne trahant.

## Notatio.

**P**er ias commune intelligitur ius Canonicum, eo quod ubique illud in Scholis & iudiciis receptum sit. Similiter & ius civile,

quoad usuras supra modum præscriptum in l. *Eos 26. §. 1. Cod. De usur. cõventas.* Nam quæ intra modum d. §. 1. conceptæ sunt, non minus sublatae sunt,